

MOTION

2015-10-15

Motion av Tara Twana (s) om fetma hos barn

Övervikt och fetma är ett växande problem i Stockholm, Sverige liksom i många delar av övriga världen. Fetma är ett folkhälsoproblem, det vill säga en sjukdom som mer än en procent av befolkningen har. Bland de barn som är feta vid fyra års ålder är nästan sju av tio även fetma när de är tio år. I Sverige är var fjärde tioåring överviktig eller fet. Av alla tioåringar med fetma har sju av tio fortfarande fetma som vuxna. Tidiga behandlingar är effektivt och insatser kan påbörjas redan när barnet är i 4-årsåldern.

Är det rimligt att Sverige som välfärdsstat har en så stor ojämlikhet när det gäller övervikt och fetma hos barn? Data från 2010 visar att prevalensen av övervikt och fetma bland 4-åringar är ojämnt fördelad i Stockholms län. Andelen 4-åringar med övervikt och fetma var högst i Botkyrka, Nynäshamn och Nykvarn (mellan 16 och 19 procent) medan Sollentuna, Danderyd och Ekerö hade de lägsta andelarna (mellan 7 och 9 procent). Även mellan stadsdelarna inom Stockholms kommun förekom stor variation. Högsta andel med övervikt och fetma hos 4-åringar förekom i stadsdelarna Skärholmen, Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista (mellan 14 och 18 procent) medan lägsta andelarna uppmättes på Södermalm, Hägersten-Liljeholmen och Östermalm (8-8,5 procent).

Vad är fetma för sjukdom? I en artikel publicerad i den vetenskapliga tidskriften *Neuroscience & Biobehavioral Reviews* jämförs det som sker i kroppen vid "ätberoende" med drogberoende. Men ätberoendet verkar vara starkare. I artikeln konstateras att de flesta laboratorieråttor föredrar "söta belöningar framför belöningar med kokain". I den medicinska tidskriften *Lancet* konstateras att när en person utvecklat fetma gör biologiska förändringar att man fastnar i det. Hjärnan vänjer sig vid dopaminsignalerna (belöningsbanor), vilket man kompenserar genom att öka sin konsumtion av mat. Går sjukdomen så långt återstår bara operation.

Att nå ut med information så att barn och unga inte hamnar i ett ätberoende är avgörande. Barns matvanor etableras under deras, andra, tredje och fjärde levnadsår. Barnläkare vittnar om att barn idag kommer för sent eller inte alls till dem.

Behandlingseffekten är mycket mer gynnsam om den sätts in tidigt. Med tidigt menas gärna när barnet är 4 år men åtminstone innan 6 år. Idag sker ofta behandling när barnen är 10 år eller äldre. Det leder till sämre behandlingsresultat.

Utöver att ge hjälp och råd till föräldrar och barn behövs sannolikt även förändringar i det som forskarna kallar matmiljön. Livsmedel men högt energinnehåll, mycket fett och socker har oftast lockande förpackningar för att ge intryck av att vara trendiga och livsförhöjande. I butikerna placeras de ofta nära kassorna och på en höjd där barn lätt kan nå dem. Förr eller senare måste det till förändringar kring mat med hög halt av fett och socker. Då kan vi komma att behöva ha samma restriktioner för reklam, skyltning och tillgänglighet som gäller för tobak och alkohol.

Med anledning av ovanstående föreslås:

- att* införa en tydlig målsättning i att halvera andelen barn som är överviktiga eller feta till 2020
- att* landstinget, så väl BVC som specialister, tillsammans med kommunerna kraftsamlar kring insatser riktade till barn som är överviktiga eller feta
- att* i de kontroller som görs på BVC identifiera och i högre utsträckning remittera vidare de barn som lider av övervikt eller fetma till specialist

Stockholm den 15 oktober 2015

Tara Twana (s)